

SVATÝ ŘEHOŘ VELIKÝ

ČTYŘICET
HOMILIÍ
NA EVANGELIA

L. P. 1946
EDICE KRYSTAL V OLOMOUCI

NIHIL OBSTAT

Dr Carolus Kyselý,

Censor ex Officio.

IMPRIMATUR

Dr Udalricus Karlík,

Vicarius Generalis

Olomoucii die 13. Maii 1946.

Nr. 6677.

HOMILIE DVACÁTÁ PRVNÍ
*proslovená k lidu v basilice blahoslavené Marie Panny
ve svatý den velikonoční.*

ČTENÍ SVATÉHO EVANGELIA PODLE MARKA
(16; 1-7)

Za onoho času: Maria Magdalena a Maria Jakobova a Salome nakoupily vonných věcí, aby přijdouce pomazaly Ježíše. A časně zrána v první den po sobotě přijdou k hrobu již po východu slunce. A říkaly si vespolek: „Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobu?“ A pohlédše uzřely kámen odvalený. Byl zajisté velmi veliký. A všedše do hrobu uzřely jinocha sedícího na pravici, oděného bílým rouchem; i užasly. On pak jim řekl: „Nebojte se; hledáte Ježíše Nazaretského, ukřižovaného; vstalt' jest, není ho zde, hle, místo, kam ho položili. Ale jděte a povězte jeho učedníkům i Petrovi: Předějte vás do Galileje, tam ho uvidíte, jak vám pověděl.“

5. Co znamená Galilea.

Dobře se pak říká o našem Vykupiteli: *Předějte vás do Galileje, tam ho uvidíte, jak vám pověděl.* Galilea se totiž vykládá jako ‚vykonané přesídlení‘. Již zajisté přešel náš Vykupitel od utrpení ke vzkříšení, od smrti k životu, od pokuty k slávě, od porušenosti k neporušenosti. A po prvé je po vzkříšení spatřen od učedníků v Galileji, protože i my potom v radosti uzříme slávu jeho vzkříšení, jestliže nyní přesídlíme z nepravostí na výšiny ctností. Ten tedy, jenž je v hrobě zvěstován, je zjevován v přechodu, poněvadž ten, jenž jest vyznáván ve smrti těla, je spatřován v přechodu ducha.¹ Tolik, bratří nejmilejší, jsme probrali z výkladu čtení Evangelia na tak slavný svátek; rád bych však, abychom si promluvili o tomto svátku ještě zevrubněji.

¹ „v přechodu ducha“, „in transmigratione mentis“, doslova: „v přesídlení, přestěhování ducha (mysli)“. Smysl celého odstavce: Jako Kristus přešel od utrpení k oslavení – což symbolisuje význam slova Galilea – tak i my se staneme účastnými jeho slávy jen přechodem, „přesídlením“, neboť ho uzříme tvář v tvář, až budeme moci přejíti do vlasti nebeské; k tomu však musíme již zde na zemi „přesídliti“ od nepravostí k ctnostem.

HOMILIE DVACÁTÁ DEVÁTÁ

proslovená k lidu v basilice svatého Petra apoštola o Nanebevstoupení Páně.

ČTENÍ SVATÉHO EVANGELIA PODLE MARKA (16; 14-20).

Za onoho času ukázal se Ježíš jedenácti, když stolovali, a káral jejich nevíru a tvrdost srdce, protože neuvěřili těm, kteří viděli, že vstal z mrtvých. A řekl jim: „Jdouce do celého světa hlásejte Evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a bude pokřtěn, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen. Ty pak, kdož uvěří, budou provázeti tato znamení: Vě jménu mém budou vymítati zlé duchy; budou mluvíti novými jazyky; budou bráti hady; a vypijí-li něco jedovatého, neuškodí jim to; na nemocné budou ruce vkládati a oni se uzdraví.“ A když Pán Ježíš k nim domluvil, byl vzat do nebe a sedí na pravici Boží. Oni pak vyšeďše kázali všude, an jim Pán pomáhal a potvrzoval jejich slova zázraky, které následovaly.

3. Jaká víra je k spáse nezbytná.

*Kdo uvěří a bude pokřtěn, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen. Snad si v duchu každý řekne: Já jsem již uvěřil, budu spasen. Pravdu dí, jestliže víru drží skutkem. Pravá víra je zajisté ta, jež neodpírá mravem tomu, co říká slovem. Proto zajisté praví Pavel o některých falešných věřících: *Vyznávají, že znají Boha, skutky to však popírají.* (Tit. 1; 16.) Proto dí Jan: *Kdo říká, že zná Boha, a nezachovává jeho přikázání, je lhář.* (I. Jan 2; 4.) Když je tomu tak, máme pravost své víry poznávati zkoumáním svého života. Neboť opravdoví věřící jsme tehdy, když plníme skutkem to, co slibujeme slovy. V den křtu jsme přece slíbili, že se odřekneme všech skutků dávného nepřítele a vší nádhery. Nechtědy zkoumá každý sám sebe duchovním zrakem a zachovává-li po křtu, co slíbil před křtem, ať se raduje, jsa jist, že jest věřící. Nezachoval však naprosto, co slíbil, jestliže propadl nepravým skutkům a žádostem světské nádhery; tu si všímejme, zdali již dovede želeť, že chybil. Neboť před milosrdným soudcem nebude pokládán za proradného ten, kdo se vrátí k pravdě, i když selhal; neboť všemohoucí Bůh, přijímaje ochotně naše pokání, sám svým soudem zakrývá to, čím jsme pobloudili. Následuje:*

4. Jaká znamení mají provázeti pravou víru.

*Ty pak, kdo uvěří, budou provázeti tato znamení: Vě jménu mém budou vymítati zlé duchy; budou mluvíti novými jazyky; budou bráti hady; a vypijí-li něco jedovatého, neuškodí jim to; na nemocné budou ruce vkládati a oni se uzdraví. Zdali snad nemáte víry, bratří moji, vy, kteří ta znamení nekonáte? Ty věci však byly nezbytné v počátcích Církve. Aby totiž víra rostla, musila býti živena zázraky, neboť i my sázejíce štěpy zaléváme je tak dlouho, až myslíme, že se již v zemi upevnily; a jak jednou zapustily kořeny, přestaneme je zalévat. Proto zajisté praví Pavel: *Jazyky jsou znamením ne pro věřící, nýbrž pro nevěřící.* (I. Kor. 14; 22.) O těch znameních a schopnostech máme ještě něco, co musíme důkladněji uvážit. Vždyť svatá Církev denně koná duchovně to, co tehdy činila skrze apoštoly tělesně. Neboť když její kněží skrze dar exorcismu vkládají ruce na věřící*

a zapovídají zlým duchům přebývat v jejich myslích: co jiného tím konají, než že vymítají ďábelství? A věřící, kteří již zanechávají světské řeči starého života a rozmlouvají o svatých tajemstvích, hlásají chválu a moc svého Stvořitele, jak dovedou – co jiného činí, než že mluví novými jazyky? Když svými dobrými napomenutími odstraňují zlobu ze srdcí druhých, berou hady do rukou. A když slyší zhoubné ponoukání, avšak nedají se svést k špatným skutkům, je sice jedovaté to, co pijí, ale neškodí jim to. A když vši silou přispívají na pomoc svým bližním, kdykoli je vidí ochabovati v dobrém díle, a příkladem svého konání posilují život těch, kdož ve vlastním konání kolísají: co jiného činí, než že vkládají ruce na nemocné, aby se uzdravovali? Tyto zázraky jsou jistě tím větší, čím více jsou duchovní; tím větší jsou, čím více se jimi křísí nikoli tělo, nýbrž duše; a tato tedy znamení, bratři nejmilejší, s pomocí Boží konáte vy, chcete-li. Těmi vnějšími znameními totiž nemůže býti dosaženo života od těch, kdož je působí. Hmotné zázraky jen někdy svatost ukazují, ale netvoří ji; tyto duchovní zázraky však, jež se konají v duchu, dokonalost života neukazují, nýbrž ji působí. Ty první mohou konati i špatní lidé; těch druhých však mohou používat jen dobří. Proto praví Pravda o některých lidech: *Mnozí mi řeknou v ten den: Pane, Pane, zdali jsme ve jménu tvém neprorokovali a ve jménu tvém nevymítali zlé duchy a ve jménu tvém nečinili mnohé zázraky? A tehdy jim prohlásím: „Neznám vás; odstupte od mne, pachatelé nepravostí!“* (Mt 7; 22-23.) Nemilujte tedy, bratři nejmilejší, znamení, jež je možno míti společně se zavrženými, nýbrž milujte zázraky lásky a zbožnosti, o nichž jsme právě mluvili; ty jsou tím bezpečnější, čím jsou skrytější, a odměna za ně bude u Pána tím větší, čím menší je sláva u lidí.

HOMILIE TŘICÁTÁ

proslovená k lidu v basilice svatého Petra apoštola o neděli svatodušní.

ČTENÍ SVATÉHO EVANGELIA PODLE JANA (14; 23-31).

Za onoho času pravil Ježíš svým učedníkům: „Miluje-li mne kdo, bude zachovávat mé slovo a Otec můj ho bude milovati, i přijdeme k němu a příbytek si u něho učiníme. Kdo mne nemiluje, slovo mé nezachovává. A slovo, které jste slyšeli, není mé, nýbrž Otce, který mě poslal. Toto jsem mluvil k vám, zůstává u vás. Utěšitel pak, Duch Svatý, jehož Otec pošle ve jménu mém, naučí vás všem věcem a připomene vám všechno, co jsem mluvil vám. Pokoj zůstávám vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já dávám vám. Nermuť se srdce vaše, aniž se strachuj. Slyšeli jste, že jsem vám řekl: Jdu a přijdu k vám. Kdybyste mě milovali, radovali byste se, že jdu k Otci, neboť Otec je větší mne. A řekl jsem vám to teď, dříve než se to stane, abyste uvěřili, až se to stane. Již nebudu s vámi mnoho mluvit. Přichází totiž kníže tohoto světa a na mně nemá ničeho. Aby však poznal svět, že miluji Otce, a jak mi Otec přikázal, tak činím.“

5. Proč přijal Duch Svatý podobu ohnivých jazyků.

Musíme se však ptáti, proč se Duch Svatý, souvěčný s Ocem i Synem, objevil v ohni, proč zároveň v ohni i v jazycích, proč se někdy ukazuje jako holubice, někdy však jako oheň; proč se nad jednorozeným Synem objevil v podobě holubice a nad učedníky v ohni; takže ani nad Pána nesestoupil v ohni ani nad učedníky se nezjevil jako holubice. Podle těch čtyř vymezených otázek tedy postupně podáme odpověď. S Ocem a Synem souvěčný Duch se zjevuje v ohni, protože Bůh je netělesný, nevýslovný a neviditelný oheň, jak svědčí Pavel: *Bůh náš jest oheň stravující.* (Žid. 12; 29.) Bůh sluje oheň, protože jím je stravována rez hříchů. O tom ohni dí Pravda: *Přišel jsem oheň pustiti na zemi; a co chci, než aby planul?* (Lk 12; 49.) Zemí jsou totiž nazývána pozemská srdce, jež zabývajíce se stále nejnižšími myšlenkami, jsou šlapána zlými duchy. Bůh však posílá oheň na zemi, když srdce tělesných lidí zaněcuje dechnutím Ducha Svatého. A země plane, když srdce, chladné ve svých nepravých rozkoších, zanechá žádostí tohoto věku a vznítí se láskou k Bohu. Dobře se tedy Duch zjevil v ohni, neboť z každého srdce, jež naplní, zapuzuje ztrnulost chladu a zaněcuje je v touhu po své věčnosti. Ukázal se pak v ohnivých jazycích, protože Duch je souvěčný Synu a jazyk je velmi spřízněn slovu. Slovo Otcovo jest zajisté Syn. A protože Duch a Syn mají jednu podstatu, bylo třeba, aby se Duch ukázal v jazyku. Také se Duch zjevil v jazycích, protože slovo vychází z jazyka; neboť každý, kdo je dotčen Duchem Svatým, vyznává Slovo Boží, o jest jednorozeného Syna; a není s to zapřít Slovo Boží, protože již má jazyk Ducha Svatého. A také se zajisté Duch zjevil v jazycích ohnivých proto, že všechny, jež naplnil, činí stejně planoucími a výmluvnými. Ohnivé jazyky mají učitelé; neboť hlásajíce Boha milování hodného, rozplaměňují srdce posluchačů. Prázdnát jest řeč učícího, nedovede-li zanítit oheň lásky. Tento oheň nauky přijali z úst samé Pravdy ti, kdo pravili: *Zdali v nás nehořelo srdce*

naše, když mluvil po cestě a vysvětloval nám Písma? (Lk 24; 32.) Slyšenou řečí se zajisté zaněcuje duch, chlad těla mizí, mysl je zaujata nebeskou touhou, odcizuje se pozemským žádostem. Pravá láska, která ji naplnila, trýzní ji v slzách; jsouc však trýzněna takovým žářem, nalézá potěšení právě v této trýzni. Těší ji naslouchati nebeským přikázáním; a kolika příkazy je poučována, tolika ohnivými pochodněmi jako by byla rozněcován; a jako dříve byla zmrazena žádostmi, tak je potom rozpalována slovy. Pročez je dobře řečeno skrze Mojžíše: *V pravici jeho ohnivý zákon.* (V. Mojž. 33; 2.) Levicí totiž jsou zváni zavržení, kteří budou postaveni na levici; pravicí pak jsou nazýváni vyvolení Boží. V pravici Boží je tedy zákon ohnivý, neboť vyvolení neslyší nebeské příkazy s chladným srdcem, nýbrž jsou pro ně zaněcováni pochodněmi nejhlubší lásky. Slovo proniká k uchu a jejich mysl, roznícena sama proti sobě, je spalována plamenem vnitřní sladkosti. Duch Svatý se však ukázal jako holubice a oheň, poněvadž všechny, jež naplnil, činí prostými a vroucími; prostými čistotou, vroucími láskou. Nemůže se totiž Bohu líbiti ať prostota bez horlivosti či horlivost bez prostoty. Proto dí sama Pravda: *Budte opatrní jako hadi a prostí jako holubice.* (Mt 10; 16.) Tu jest si všimnouti, že Pán nechtěl dáti svým učedníkům napomenutí ani jen o holubici bez hada ani o hadu bez holubice; tak aby i prostou holubici rozněcovala chytrost hadí i chytrost hadí aby byla mírněna prostotou holubičí. Odtud praví Pavel: *Nebudte děti rozumem.* (I. Kor. 14; 20.) Hle, slyšeli jsme o opatrnosti hadí; teď se dejme napomenouti o prostotě holubičí: *Nýbrž budte děti zlobou.* (Tt.) Proto se praví o sv. Jobovi: *Byl muž prostý a spravedlivý.* (Job 1; 1.) Co však je spravedlivost bez prostoty nebo prostota bez spravedlivosti? Protože tedy Duch učí i spravedlivosti i prostotě, musil se ukázati i v ohni i v holubici; neboť každé srdce, jež je zasazeno jeho milostí, stává se i pokojným v líbezném tichosti i zaníceným v horlení pro spravedlivost.

HOMILIE ČTYŘICÁTÁ

proslovená k lidu v basilice svatého Vavřince mučedníka na druhou neděli po Svatém Duchu.

ČTENÍ SVATÉHO EVANGELIA PODLE LUKÁŠE (16; 19-31).

Za onoho času řekl Ježíš svým učedníkům: „Byl jeden bohatý člověk, který se odíval v purpur a jemné plátno a denně skvěle hodoval. A byl jeden žebrák, jménem Lazar, který ležel u jeho brány pln vředů, žádaje si býti nasycen drobtý, jež padaly se stolu boháčova, a nikdo mu nedával: ale i psi přicházeli a lízali jeho vředy. Stalo se pak, že umřel žebrák a byl odnesen anděly do lůna Abrahamova. Zemřel pak i boháč a pohřben jest v pekle. A když byl v mukách, pozdvihnuv oči spatřil zdaleka Abrahama a Lazara v jeho lůně, i zvolal rka: „Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, aby namočil koneček prstu svého ve vodě, aby mi ochladil jazyk, neboť se trápím v tomto plameni.“ I řekl mu Abraham: „Synu, rozpomeň se, že jsi dostal dobré věci za svého života a podobně Lazar špatné; nyní pak on se zde těší, ty však se trápíš. A v tom všem je mezi námi a vámi utvrzena veliká propast, aby ti, kdo by chtěli přejíti odtud k vám, nemohli, ani také se přepraviti odtud sem.“ I pravil: „Prosím tě tedy, otče, abys ho poslal do domu otce mého. Neboť mám pět bratří; ať jim svědčí, aby i oni nepřišli na toto místo muk.“ I řekl mu Abraham: „Mají Mojžíše a proroky, těch ať poslouchají.“ Avšak on řekl: „Nikoli, otče Abrahame; přijde-li však k nim někdo z mrtvých, budou činiti pokání.“ On však mu řekl: „Neslyší-li Mojžíše a proroky, neuvěří ani kdyby někdo vstal z mrtvých.“

1. Zásady výkladu biblického.

U slov posvátných výroků, bratří nejmilejší, je třeba nejprve zachovati pravdu historie a potom zkoumati duchovní smysl alegorie. Neboť lahodné ovoce alegorie lze sklízeti teprve tehdy, když je dříve utvrzeno v kořenech pravdy. Protože však někdy alegorie vzdělává víru a historie mravnost, domníváme se my, kteří již promlouváme k věřícím z autority Boží, že nebude nemístné, jestliže změníme pořádek řeči tak, abyste, jsouce již ve víře utvrzeni, uslyšeli nejprve něco z alegorie a aby morálka příběhu, jež jest pro vás velmi potřebná, byla v pořádku našeho výkladu ponechána na konec; neboť co bylo slyšeno naposledy, to se obvyčejně lépe pamatuje.

2. Boháč je obrazem židovského národa.

Projdeme tedy krátce alegorické významy, abychom se rychleji dostali k obšírnosti morálního výkladu. *Byl jeden bohatý člověk, který se odíval v purpur a jemné plátno a denně skvěle hodoval.* Koho, bratří nejmilejší, koho jiného představuje ten boháč, který se odíval purpurem a jemným plátnem a denně skvěle hodoval, než národ židovský, který si hleděl vnějších pořádků života, který používal skvostů přijatého zákona jen k okrase, nikoli k užitku? A koho značí obrazně Lazar plný vředů, ne-li lid pohanský? Tomu se vyrazily vředy na kůži, protože se nestyděl, obrátiv se k Bohu, vyznati své hříchy. V kožní ráně zajisté vystupuje z útrob hnis a vyráží ven. Co jiného je tedy vyznání hříchů než prasknutí vředů? Ve zpovědi se zdravě uvolňuje hnis hříchu, který se dotud zhoubně tajil v mysli. Vředy zajisté přivádějí na povrch hnilobnou

tekutinu. A co jiného konáme vyznáváním hříchů, než že odhalujeme zlo, jež se v nás skrývalo? Avšak Lazara osypaný vředy žádal se nasytit drobty, které padaly se stolu boháčova, a nikdo mu jich nedával; neboť ten zpupný národ nechtěl z pohrdání připustit žádného pohana k poznání zákona. Užívaje takto nauky zákona nikoli k lásce, nýbrž k zpupnosti, nadmul se tak říkajíc bohatstvím, jehož se mu dostalo. A protože pro vědění oplýval slovy, padaly tak říkajíc drobty se stolu. Naproti tomu rány ležícího chudáka lízali psi. Psy se někdy rozumějí v posvátné mluvě kazatelé. Psi jazyk zajisté lízáním léčí ránu; tak i svatí učitelé jako by se dotýkali jazykem rány ducha, když nás poučují při vyznávání našeho hříchu, a poněvadž nás promlouváním vytrhují z hříchu, jakoby dotýkáním uzdravují rány. Protože názvem psů se označuje jazyk kazatelů, praví žalmista Páně: *Jazyk tvých psů v krvi nepřátel.* (Ž. 67; 24.) Z nevěřících Židů zajisté byli vyvoleni svatí kazatelé, kteří vyšedše hájit pravdu proti zlodějům a lupičům vydali, abych tak řekl, mocný štěkot pro Pána. Naproti tomu se praví o některých zavržených: *Psi němí, kteří neumějí štěkat.* (Isai. 56; 10.) Protože tedy svatí kazatelé zatracují hříchy, vyznávání hříchů však schvalují, říká: *Vyznejte hříchy jeden před druhým a modlete se za sebe vespolek, abyste byli uzdraveni* (Jak. 5; 16), lízají psi vředy Lazarovy. Uzdravujíť svatí učitelé rány myslí, když slyší zpovědi pohanů. Proto se též „Lazar“ dobře vykládá jako „Našedší pomoc“; neboť mu pomáhají vyváznouti, lízajíce jeho vředy káráním jazyka. Lízáním psů se může též rozuměti široký jazyk pochlebníků. Že pochlebníci lízají naše vředy, to znamená, že obyčejně mrzkou pochvalou zahrnují i ty špatnosti, jež my sami sobě vytýkáme.

Stalo se však, že oba umřeli. Boháč, který se oblékal v purpur a jemné plátno, byl pohřben v pekle; Lazar však byl odnesen od andělů do lůna Abrahamova. Co jiného znamená lůno Abrahamovo než skrytý odpočinek Otců? O něm praví Pravda: *Mnozí přijdou od východu i od západu a budou stolovati s Abrahamem a Izákem a Jakobem v království nebeském; avšak synové království budou vyvrženi do temnot zevnějších.* (Mt 8; 11-12.) Právem totiž je nazýván synem království, kdo je líčen jako oděný purpurem a jemným plátnem. Zdvihá pak zdaleka oči, aby pohleděl na Lazara, protože přede dnem posledního soudu spatřují nevěřící, kteří snášejí muku svého zatracení v hlubinách, nad sebou v pokoji odpočívající věřící, jichž radosti potom nebudou moci vůbec spatřiti. Dívají se však na ně zdaleka, protože pro svou vinu se k nim nemohou přiblížiti. Ukazuje se pak, že měl velmi vyprahlý jazyk, ano se praví: *Posli Lazara, aby namočil koneček prstu svého ve vodu, aby mi ochladil jazyk, neboť se trápím v tomto plameni.* Nevěrný národ vyznával ústy slova zákona, jež opomíjel zachovávat skutkem. Bude tedy zakoušet největší palčivost na tom údu, jímž osvědčoval známost toho, co nechtěl činiti. Pročež je dobře řečeno skrze Šalamouna o vědoucích a nedbajících: *Všechna práce člověka je v ústech jeho, avšak jeho duše nebude naplněna.* (Kaz. 6; 7.) neboť každý, kdo se pachtí, jen aby věděl, jak má mluvit, hladoví na duchu, jenž není jeho věděním nasycován. Touží, aby se ho dotkl aspoň koneček prstu; neboť jsa stížen věčnými tresty, dychtí, aby byl účasten aspoň toho nejmenšího skutku spravedlivých. Odpovídá se mu, že se mu dostalo dobrého v tomto životě; neboť všechnu svou radost viděl v pomíjivém štěstí. Mohou zajisté i spravedliví zde míti dobré věci, ne však je přijímati jako odplatu; poněvadž totiž touží po lepších, to jest po věčných věcech, nechť se jim naskytnou jakékoli dobré věci, nemohou se jejich úsudku

jevit naprosto jako dobré, poněvadž oni prahnou svatými touhami. Proto také David, který vládl poklady, královstvím a mnohými služebnostmi, ačkoli chápal, že i tyto věci jsou dobré a potřebné, přece byl prudce zanícen pro jediné dobro, říká: *Mně pak jest dobré přidržeti se Boha.* (Ž. 72; 28.) Přitom je třeba si všimnouti, že se mu praví: *Synu, rozpomeň se.* Hle, Abraham nazývá synem toho, jež přesto nevyprostí z muk; poněvadž totiž dávní věrní Otcové tohoto nevěrného národa vidí, že se mnozí odchýlili od své víry, nevysvobozují je žádnou útrpností z jejich muk, ačkoli v nich poznávají své syny podle těla. Boháč pak trpící muka vyjevuje, že má pět bratrů, neboť ten pyšný židovský národ, z velké části již odsouzený, ví, že jeho následovníci, jež zanechal na zemi, jsou oddáni pateru smyslů tělesných. Označuje tedy číslem pět bratry, jež opustil; neboť nařikaje v pekle, že se nepovznášejí k duchovnímu chápání, prosí, aby k nim byl poslán Lazar. Na to se mu říká, že mají Mojžíše a proroky. On však dí: *Neuvěří, leč by někdo vstal z mrtvých.* A hned se mu dává odpověď: *Neslyší-li Mojžíše a proroky, neuvěří, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.* Praví zajisté Pravda o Mojžíšovi: *Kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně. Neboť o mně on psal.* (Jan 5; 46.) Naplňuje se tedy, co se praví v Abrahamově odpovědi. Neboť Pán vstal z mrtvých, poněvadž však ten židovský národ nechtěl věřit Mojžíšovi, pohrdl uvěřiti i tomu, jenž vstal z mrtvých. A kdyžtě zhrdl duchovním chápáním slov Mojžíšových, nedošel k tomu, o němž byl Mojžíš mluvil.